خراسان رضوی

صفحه آخر

یک شنبه
۱۹ خرداد ۱۳۹۸
۵ شوال ۱۴۴۰
۸ صفحه/شماره ۴۱۴۶

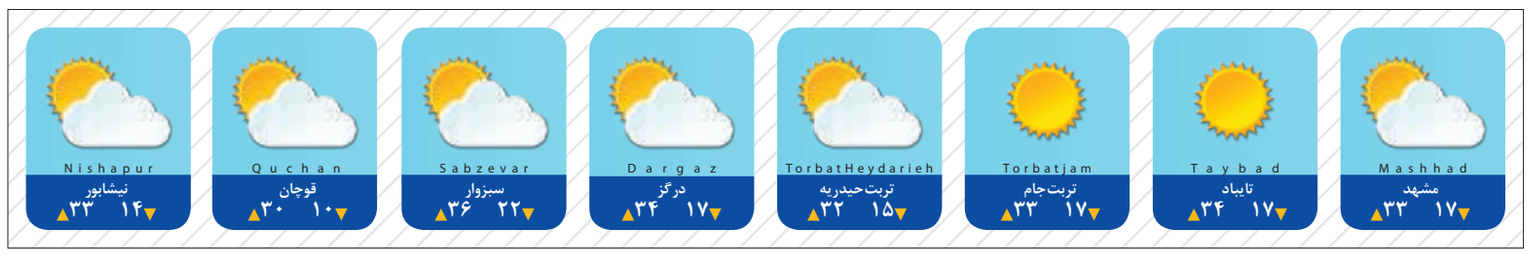

روزنامه خراسان رضوی:
رتبه یک نشریات استانی

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری خراسان
مدیرمسئول: محمد سعید احدیان
سردبیر: سیدعلی علوی

دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهید صادقی
صندوق پستی: ۵۱۱-۹۱۷۳۵
تلفن: ۳۷۶۳۴۰۰۰-۰۵۱

نمابر دبیرخانه: ۰۵۱۳۷۶۲۴۳۹۵
پذیرش آگهی و اشتراک: ۰۵۱۳۷۰۱۰
پیامک: ۲۰۰۰۹۹۹

چاپ مشهد: شهر چاپ خراسان
روابط عمومی: ۰۵۱۳۷۰۰۹۱۱۱
نمابر تحریریه: ۰۵۱۳۷۶۲۶۵۰۱

حکمت روز

امام حسین (ع)

اکثر مردم بندگان دنیا هستند و دین لقلقه زبان آن هاست، تا آن جایی که به زندگی روزمره شان لطمه نخورده به سوی دین می آیند، هرگاه بلا و آزمایش آمد دینداران حقیقی اندک خواهد بود.
تحف العقول، ص ۲۴۵.

مناجات

علامه حسن زاده آملی

الهی، آن خواهم که هیچ نخواهم.
الهی، اگر تقسیم شود به من بیش از این که دادی نمی رسد، «فَلَکَ الْحَمد!»
الهی، همه گویند بده، حسن گوید بگیر.
الهی، همه سر آسوده خواهند، و حسن دل آسوده.
الهی، همه آرامش خواهند و حسن بی تابی؛ همه سامان خواهند و حسن بی سامانی.
الهی، چون در تو می نگرم از آن چه خوانده ام شرم دارم.
الهی، از من برهان توحید خواهند و من دلیل تکثیر.
الهی، از من پرسند توحید یعنی چه، حسن گوید تکثیر یعنی چه.

با شاعران

سعدی

به روایت تاریخ

غلامرضا آذری خاکستر

روایتی تاریخی از ماجرای تحریم کالاهای روسی در سال ۱۲۹۰ هجری شمسی

یک قرن پیش، همبستگی مشهدی ها در تحریم کالای خارجی

عکس تزیینی است

پس از انقلاب مشروطه، در سال ۱۲۹۰ ش. وزیر مختار ایران از دولت آمریکا درخواست کرد تا کارشناسانی را برای استخدام به منظور اصلاح امور مالی دولت به ایران اعزام کند. بر اساس قراردادی در آن دوران، مورگان شوستر به همراه چهار مستشار و خانواده هایشان وارد ایران شدند. این مسئله در تضاد با منافع روس و انگلیس بود. بنابراین در سال ۱۹۱۱ م./ ۱۲۹۰ ش. روسیه طی اولتیماتومی به ایران خواهان اخراج مستشاران آمریکایی از این کشور شد. هر چند عموم مردم و نمایندگان مجلس از مخالفان اولتیماتوم بودند ولی دولت از ترس اشغال ایران توسط روس ها، مجلس را منحل و مورگان شوستر را اخراج کرد. تابعیت حکومت وقت در انحلال مجلس، بازتاب هایی در ایران و شهر مشهد داشت که در این نوشتار بررسی می شود:

زنان در جریان اولتیماتوم

جالب است بدانید در جریان اولتیماتوم روسیه زنان نیز همگام با دیگر گروه ها جزو معترضان به روسیه بودند. پس از اولتیماتوم روسیه به ایران یکی از زنان در اجتماعی که در تهران شکل گرفته بود، برای احساسات حضار گفت: «خانم های عزیز! نترسید و جداً بکوشید تا پای اجنبی را از خاک پاک مملکت مان دور سازیم.» پس از آن زنان کوشیدند مصرف کالاهای روسی و انگلیسی را کاهش دهند و حتی به مغازه هایی که کالاهای خارجی می فروختند، با سنگ و چماق حمله می کردند و نیز سوار تراموای تهران نمی شدند به گمان آن که متعلق به روس هاست.

انجمن مخدرات وطن که توسط بانو آغابیگم در ۱۳۲۸ ق. تاسیس شده است، تحریم کالاهای خارجی را اعلام کرده است. زیرا این انجمن در پایان یکی از راهپیمایی ها علیه اولتیماتوم روسیه، نامه ای به مجلس فرستاد و در آن نوشت: «قشون روس اقامت انداخته و انگلیس به غیر حق.... ما را تهدید می کند.» بنابراین هدف انجمن مخدرات عبارت بود از: «دفاع از استقلال کشور»، «مخالفت با وام گیری خارجی»، «جلوگیری از خرید کالاهای اجنبی» و «تبلیغ کالای داخلی». [۱] علاوه بر این ها، پس از حمله روسیه به ایران (که با توافق و رضایت انگلیس صورت می گرفت) فضایی شکل گرفت که در آن زنان برای انتقام گرفتن از دولت های اروپایی، به قهوه خانه ها می رفتند و از صاحبان این اماکن می خواستند تا مصرف شکر اروپایی را متوقف کنند و در غیر این صورت، قهوه خانه ها را ببندند. همچنین استفاده از کالسکه اروپایی را که بیشتر وسیله انتقال زنان بود تحریم کردند. روزنامه «ایران نو» در گزارشی از اقدامات زنان در تحریم کالاهای خارجی، آن را با عنوان «مردانگی زنان» ستوده است. [۲]

تحریم و بایکوت امتعه روس

«مورگان شوستر» در کتاب «اختناق ایران» راجع به فعالیت های ضدروسی مردم ایران نوشته است: «از طرف علما و پیشوایان روحانی، حکم به تحریم و بایکوت امتعه روس و انگلیس شد، ایرانیان سواری تراموای تهران را که به سبک قدیم بود، به گمان آن که متعلق به روس هاست نیز ترک کردند. وزیر مختار بلژیک از این مقدمه برافروخته شده و اعتراضات بسیار، به وزارت خارجه ایران نمود، به جهت این که اداره تراموای، متعلق به یکی از ابناء وطن مشارالیه بود. تمام آن روز تراموای مزبور، خالی و بدون مسافر می گردیدند. جوانان و شاگردان مدارس و زنان، دسته دسته فضای خیابان ها را پُر نموده بودند. دریچه ها و شیشه های مغازه هایی که در آن، امتعه روسی نمایش داده و فروخته می شد، شکستند. سعی و مواظبت تامی نمودند که کسی چای نخورد، اگر چه چای هندوستان هم باشد. زیرا که اغلب چای های تهران از روسیه می آمد. [۳]»

مشهد و اولتیماتوم

هر چند مجلس شورای ملی در آذرماه ۱۲۹۰ اولتیماتوم روسیه را رد کرد ولی نیروهای روسی دخالت های بیشتری می کردند. مولف «تاریخ معاصر مشهد» ضمن بررسی واکنش مردم به اولتیماتوم روسیه نوشته است: «مردم مشهد در برابر تحرکات روس ها بیکار ننشستند. انقلابیون مشهد شامل گروهی از روحانیون، مجاهدین قفقازی و حتی مردم عادی، آماده پایداری و ایستادگی مسلحانه در برابر نیروهای روسی شدند. در این راستا یکی از روحانیون مشهد به نام «حاج شیخ مهدی سلطان المتکلمین» در اجتماع مردم مشهد در مسجد گوهرشاد، مفاد اولتیماتوم روسیه و همچنین فتوای آخوند خراسانی مبنی بر لزوم جهاد بر ضد روس ها را برای حاضران خواند که با واکنش شدید ضدروسی آنان مواجه شد. روس ها برای تضعیف مقاومت مردم مشهد، دست به کوشش های مختلفی زدند و از آن میان کوشیدند به صفوف روحانیون مشهد که در آن زمان حدود سه هزار نفر بودند نفوذ کنند اما توفیق نیافتند و تنها توانستند با رشوه دادن و فریفتن یکی از تجار مشهدی به محفل مشروطه خواهان نفوذ کنند.

صدور فتوای جهاد بر ضد روس ها از طرف آخوند خراسانی، باعث تحریم مصرف کالاهای روسی در مشهد شد. [۴]»

شاگردان مدارس مشهد به تحریک معلمان خود، و به قول مولف «حدیقة الرضویه» با عَلَم و بیرق در کوچه و بازار دست به راهپیمایی ضدروسی زدند و این دوبیت را به زبان سرود می خواندند:

آن چه اندر پرده داری آسمان بنما عیان
تن نخواهند داد بر ظلم و ستم ایرانیان
سر به کف جان در قدم داریم ما و در زبان
یا که استقلال ایران یا که مرگ ناگهان [۵]

واکنش علمای مشهد

علمای مشهد در مخالفت با اقدامات روس ها اعلامیه ای در تحریم کالاهای روسی صادر کردند که در این زمینه آمده است: «چون اجحافات و تجاوزات دولت روس که چون شعله آتش بر خرمن اسلام افتاده از حد گذشته است... از امروز به ترک امتعه روس میان بسته و با تمام نفرت خودمان اجناس این دولت جایر (ستمکار) را به نظر بی قابلیتی دیده و کلیه مال التجاره از قند و چای روس و سایر اقمشه و اشیاء را بر خود حرام داشته و هر کس از ایرانیان که جنس روسی استعمال کند و از کسوت روحانیت عاری شناخته و با او آمد و رفت را موقوف خواهیم کرد.»

موضوع تحریم کالاهای روسی در مشهد تا آن جا پیش رفت که یکی از روحانیون ساکن مشهد عمامه اش را که از پارچه کتان روسی بود، به صورت نمادین پاره کرد و در آتش بخاری انداخت. گروهی از اعضای انجمن ایالتی مشهد نیز از او پیروی کرده و به عنوان عزاداری و به سبک ایرانی، پیراهن های خود را دریده و مصرف پارچه و کتان، چای و قند روسی را تحریم کردند. این موضوع دور از دید آنتونی وین مولف کتاب «ایران در بازی بزرگ» نبوده است. وی در صفحاتی از کتاب درباره این موضوع نوشته است: «در مشهد روس ها به شدت منفور شده بودند. قزاق ها با آب تنی با بدن برهنه همراه با اسب هایشان، به حساسیت های ایرانیان توهین می کردند. آقازاده، متولی جدید آستان قدس (پسر آقا محمد کاظم خراسانی، یکی از روحانیون بزرگ ایرانی مقیم نجف)، تحریم کالاهای روسی را اعلام و حتی تا جایی پیش رفت که از مصرف قند روسی با چای خود در انظار عمومی خودداری کرد. [۶]»

منع چای و قند روسی و مصرف قهوه و عسل

بر اساس گزارش روزنامه «نوبهار»، از اواسط ماه محرم در مجالس روضه خوانی شهر مشهد به جای قند و چای، از قهوه و عسل استفاده می کردند. مردم مشهد در ابتدای کار تحریم، همکاری زیادی به عمل آوردند اما به دلیل این که «غلامحسین خان» صاحب اختیار حاکم جدید مشهد بر اوضاع مسلط نشده بود، وضعیت عمومی این ایالت و به خصوص مشهد تعریفی نداشت. دوره تحریم کالاهای روسی در مشهد طولانی نبود. چند روز بعد از اعلام تحریم، یک تاجر هندی، عهده دار تحویل چهل بار قند روسی شد و مردم هم واکنشی نشان ندادند. با این که عده ای از ملّیون (طرفداران ملت) نامه هایی تهدیدآمیز به بازرگانانی که با روسیه معامله می کردند، نوشتند، اما تاثیری نداشت. [۷]

آخوند ملا محمد کاظم خراسانی و شیخ عبدا... مازندرانی نیز از نجف، در تلگرافی به مجلس شورای ملی اعلام کردند: «عجالتاً مجاهده اقتصادیه ترک امتعه روسیه بالکلیه که اولین قدم دینداری و وطن خواهی است بعون ا... تعالی و حسن تأیید باید سریعاً اقدام شود. [۸]»

نهایت این که، روس ها با گسترش حضور خود در خراسان به دنبال بهانه ای می گشتند تا بتوانند این بخش از خاک وطن را تصرف کنند. [۹] بنابراین فعالیت های ضدروسی مردم مشهد موجب تحریک روس ها شد و آن ها، بعد ها نیروهای نظامی را وارد شهر مشهد کردند.

منابع

[۱] مشعل داران و پیشتازان آزادی زنان. بدرالملوک بامداد. ج ۲. تهران: زیتون. ۱۳۵۲، ص ۴۸ [۲] انجمن های نیمه سری زنان در نهضت مشروطه. ژانت آفاری. ترجمه جواد یوسفیان. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. ۱۳۶۹، ص ۶۰ [۳] اختناق ایران. مورگان شوستر آمریکایی، ترجمه ابوالحسن موسوی شوشتری؛ با تصحیح و مقدمه و حواشی و اسناد محرمانه منتشر نشده در ایران، توسط فرامرز برزگر و اسماعیل رائین. تهران: صفی علیشاه. ۱۳۴۴، ص ۲۳۰ [۴] تاریخ معاصر مشهد: پژوهشی پیرامون تاریخ تحولات سیاسی ـ اجتماعی مشهد از انقلاب مشروطیت تا انقلاب اسلامی. یوسف متولی حقیقی. ج ۱. مشهد. مشهد: شورای اسلامی شهر مشهد، مرکز پژوهش ها. ۱۳۹۲، ص ۱۲۲ [۵] الحدیقة الرضویة. محمدحسن بن محمدتقی خراسانی شهیر بهروی. مشهد: شرکت چاپخانه خراسان. ۱۳۲۶. ص ۱۷۱ [۶] ایران در بازی بزرگ. آنتونی وین. ترجمه عبدالرضا (هوشنگ) مهدوی. تهران: پیکان. ۱۳۸۳، ص ۲۴۹ [۷] تاریخ معاصر مشهد. یوسف متولی حقیقی. ج ۱، ص ۱۲۴ [۸] روزنامه حبل المتین کلکته، ش ۱۶، س ۱۸، ۱۳ شوال ۱۳۲۸، ص ۹ [۹] انقلاب اسلامی در مشهد. غلامرضا جلالی. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، موسسه فرهنگی هنری و انتشارات. ۱۳۹۴، ص ۱۰۵

یادداشت

نیازعلی ابراهیمی پاک

دانشیار موسسه تحقیقات خاک و آب، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی ایران

بهبود بهره وری آب کشاورزی در گرو اتخاذ برنامه های استراتژیک مدون

طی دهه های اخیر ظرفیت توسعه منابع آب در دنیا دایم در حال کاهش و تامین غذای مورد نیاز در حال افزایش بوده است بنابراین ادامه سیاست کاهش سهمیه های آب کشاورزی به منظور تخصیص منابع آب برای سایر مصارف اجتناب ناپذیر است. کشور ما نیز از این قاعده مستثنا نیست، حال با توجه به شرایط خاص اقلیمی کشور، ارتقای بهره وری منابع آب و استفاده از روش های علمی و فنی مناسب برای افزایش تولیدات کشاورزی از ضرورت های این بخش به شمار می آید. به طور کلی در شرایط فعلی نرخ بهره وری منابع آب وضعیت ایده آلی ندارد و بهره برداری از این منابع با شیوه های سنتی نتیجه ای جز هدر رفت منابع آب به دنبال نخواهد داشت و پایداری منابع را در این بخش به چالش می کشاند. البته ناگفته نماند که طی سال های اخیر در زمینه تامین و توزیع آب از لحاظ ساختاری، زیربنایی، سازه ای و سخت افزاری خوب عمل شده است اما در مصرف بهینه آب به ویژه در عرصه کشاورزی همواره با نقص های بسیاری مواجه هستیم. مصرف بهینه آب به عوامل مختلفی بستگی دارد. به طور مثال؛ در بخش کشاورزی به منظور ارتقای بهره وری آب باید تاریخ کاشت و برداشت، روش و عمق کاشت، عملکرد محصول از لحاظ ژنتیکی، استفاده از فناوری های نوین، بهره گیری از پیش بینی های هواشناسی و... مورد ارزیابی و محاسبه قرار گیرد. حال اگر تمامی این موارد همزمان در حوزه کشاورزی لحاظ شود، آن زمان از آب استفاده بهینه صورت می گیرد. به طور کلی مهم ترین مسائل و مشکلات در خصوص مصرف بهینه آب در حوزه کشاورزی اعم از کاهش منابع آب سطحی، نبود نظارت دولت بر برداشت آب از منابع زیرزمینی، استفاده از روش های آبیاری سنتی، نبود هماهنگی بین سازمان های دولتی و تشکل های مردمی، حمایت نکردن دولت از محصولاتی با مصرف آبی کم، ناآگاهی کشاورزان از اهمیت بهینه سازی و... بوده است. با محدود شدن منابع آبی و آثار اقلیمی در چند دهه اخیر و همچنین افزایش نیاز بخش های صنعت، شرب و محیط زیست، مصرف آب در بخش کشاورزی به عنوان مصرف کننده اصلی باید به نفع سایر بخش ها کنترل شود، بدیهی است که پایش این فرایند نیازمند مولفه های خاص خود است. همچنین جریانات آب مجازی نیز می تواند به کنترل و مصرف بهینه آب کمک کند. باید توجه کرد که شرایط اقلیمی، مکان و زمان تولید، مدیریت و برنامه ریزی، فرهنگ و عادت های مردم از عوامل موثر در میزان آب مجازی هستند. در تجارت آب مجازی، به کشورهای کم آب توصیه می شود به جای این که از منابع آبی محدود خود برای تولید مواد غذایی و دیگر نیازها استفاده کنند، مواد غذایی مورد نیاز خود را از کشورهای پُر آب تامین کنند. نکته قابل توجه دیگر آن است که هم اکنون ۸۵ درصد آب در بخش کشاورزی مصرف می شود که این مسئله ضرورت آموزش مصرف بهینه آب را در رسانه ها اعم از دیداری، شنیداری، مکتوب و... دوچندان می سازد. همچنین این چالش نیازمند تدوین قوانین جدید در حوزه مدیریت آب، سیاست های جدید الگوی کشت، افزایش مشارکت بهره برداران و سازمان های مرتبط در تصمیم سازی ها، اقدامات زیربنایی لازم و ارتقای دانش بهره برداران و دانش فنی و تحقیقاتی لازم در این زمینه هاست. در پایان باید یادآور شد که مصرف بهینه آب در اقتصاد کشاورزی موضوع حائز اهمیتی است اما این مبحث از بعد آموزش و ترویج، نه صرفا در سازمان جهاد کشاورزی بلکه در تمامی سطوح و ابعاد، آن طور که باید و شاید مورد توجه قرار نگرفته است بنابراین دستیابی به بهبود بهره وری آب به عنوان شاخص مصرف آب در انواع تولیدات کشاورزی نیازمند تغییر اساسی در اهداف، سیاست ها و برنامه های مدیریت آب است. سیستم آب کشور باید مبتنی بر اهداف چندگانه تولید و هماهنگ تجدید ساختار شود و اهداف، سیاست ها و برنامه های مورد نیاز برای آن تعیین و مشخص شوند. برای دستیابی به توسعه پایدار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی حال و آینده کشور دسترسی به آب به اندازه ای حیاتی است که متولیان امور در این حوزه در کشور مان باید به عنوان یک ضرورت برنامه ای استراتژیک و مدون درباره آب پیاده کنند. افزایش بهره وری آب در بخش کشاورزی موضوعی استراتژیک و یک راهکار است. استراتژیک از این نظر که ابتدا باید در کشور با توجه به مقادیر آب موجود برای بهره گیری بیشتر از آن، تصمیمات کلان اتخاذ شود. انطباق سیستم آبیاری دیروز برای بهبود پاسخ به نیازهای ذی نفعان، امکان افزایش تولید بیشتر و پایدار را فراهم می کند.

بریده کتاب

شاید ترس از تنهایی باعث شده که این چنین از کلمات پلی بسازم تا مرا به سمت تو بیاورند. نمی دانم تو هیچ وقت این واژگان را خواهی خواند یا نه و فکر کن چه راه مایوس بی رهگذری باید باشد نوشتنی که مرا به تو نرساند.

سمت آبی آتش – نویسنده: امیرحسین کامیار

مشهد #Mashhad

شهر و استان در شبکه‌های اجتماعی

رضا قوچان نژاد، لژیونر خراسانی در سفر اخیر خود به ایران، مهمان مسابقه تلویزیونی ستاره ساز شد و از پشت صحنه، این عکس یادگاری را با مخاطبان صفحه مجازی اش به اشتراک گذاشت.

رحمانی فضلی، وزیر کشور از سفر کوتاهی که در تعطیلات اخیر به روستای کنگ داشت، این قاب را به اشتراک گذاشت و در شرح آن نوشت: «سفر به روستای تاریخی و کهن کنگ و دیدار با مردم خوب، صمیمی، مهربان و مهمان نواز این روستا...»

علیرضا فغانی، داور خراسانی با انتشار این عکس از وزیر جوان ارتباطات، در اینستاگرام خود نوشت: «در آن چه هستیم بهترین باشیم، فقط یک بار فرصت داریم تا از وجود خود تندیس بسازیم... وزیر جوان و محترم ارتباطات، همان طور که از تبحر و تخصص بالایی در کارشان برخوردارند، فوتبال خوبی هم بازی می کنند.»

مریم امیرجلالی، بازیگر پیش کسوت سینما و تلویزیون، از سفر اخیر خود به مشهد این قاب پُرخاطره را به اشتراک گذاشت و نوشت: «یک شب خوب در کنار آقای لولائی و سایر هنرمندان در مشهد مقدس.»